

ŞCOLA ŞI FAMILIA

FÓIĂ PENTRU PĂRINŢI ŞI ÎNVĒTĂTORI.

ESE DE DOUË ORI PE LUNĂ.

Redactori: Ioan Popca şi Andrei Bârseanu.

Abonamentul: Pentru Austro-Ungaria pe an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 60 cr.; pe $\frac{1}{4}$ an 1 fl. — Pentru România pe an 10 lei; pe $\frac{1}{2}$ an 5 lei.

Abonamentele se fac la administratorul foit Ión Daria, în Braşov. — Manuscriptele se trimit unuia dintre redactori tot în Braşov.

Cuprinsul: Un bărbat vrednic. — Adresa Braşovenilor către Prea S. Sa Părintele Episcop Ión Popasu. — Intocmirea unei grădini de şcoală. — Lecţiune practică din Fizică. — O călătorie prin aer dela Paris la Norvegia. — Odă Episcopului Ión Popasu (poesie). — Bibliografie. — Diverse.

Un bărbat vrednic.

Astăzi, când ochii Românilor bine simţitori sînt îndreptaţi spre Caransebeş; când toţi vorbesc despre *Popasu*, despre pregătirile, ce se fac la Caransebeş pentru *Popasu*; când diarele de felurite colori sînt pline de anunţuri despre iubileul episcopului *Popasu*; când deputaţiuni din toate părţile, din locuri depărtate chiar, se trimit la Sebeşul Bănătului, ca să exprime octogenarului Archiereu albit de ninsórea vîrstel şi de vijeliile vieţii, omagiile stimei şi veneraţiunii lor şi ale comitenţilor lor, fóia noastră, credem, nu póte face un mai nimerit şi mai plăcut serviciu cetitorilor săi, decît arătînd: *Cine a fost Popasu? Cum a fost, şi ce a făcut densusul pentru nýmul său românesc, în cei 50 de ani ai vieţii sale publice, pentru ca astăzi atâţi fili ai naţiunii, fără deosebire de colóre religiósă şi politică, să serbeze cu atâta entusiasm festiva şi a iubileului său?*

I.

Ioan Popasu s'a născut în Braşov la 20 Decemvrie 1808 din părinţi români, ným de ným de preot, veniţi din România, dela Valeni de Munte.

Tatăl său, pe care l'a chemat tot *Ioan*, umbla îmbrăcat cu anteriu şi giubea, şi a fost negustor de pesce. Era

un om vesel și regulat în afaceri, și ținea mult la numele său bun.

Mamă-sa *Stana*, a fost o femeie vrednică, înțeleaptă și blândă. „Par'că vorbeai cu un preot bătrân,“ așa dice un contemporan, „astfel de înțelepte și cinstite vorbe eşiau din gura ei. Rare-ori am văzut în viață o astfel de femeie înțeleaptă și blândă.“ Dânsa umbla îmbrăcată românește, cu ștergar alb pe cap.

Pe timpul acela școlile populare române din Brașov existând mai mult după nume, copilul Ioan, bărbatul chemat mai târziu de providență a ridica școlile române din Brașov la starea cea mai înfloritoare, trebuî să învețe să cetască și să scrie dela un unchiu al său, *Costache Petrovici*, care trecu mai apoi în România.

Studiile gimnasiale și le-a făcut la gimnasiul evanghelic săsesc din Brașov și la gimnasiul catolic din Sibiu (1829 și 1830).

După terminarea cursurilor filosofice la facultatea din Cluj (1831 și 1832) se duse la universitatea din Viena, unde studiă și termină cursul teologic în timp de 4 ani, dela 1832—1836.

În anul 1837 ajunsese preot la biserica slântului Nicolae din Brașov, acolo, unde înainte cu 300 de ani, la anul 1580, diaconul *Coressi* învăța pe Români să se închine lui Dumnezeu în limba mamei lor, *tipărintel el cel dintâi cele dintâi cărți în limba română*.

Tot în anul 1837 Popasu fu numit protopop al Brașovului, éra dela anul 1865 dânsul conduce cu spiritul său înțelept diecesa Caransebeșului.

II.

Popasu ca tîner preot și protopop era om frumos, rumen la față, și avea ochi vioi, mari și pătrunzători, barbă neagră, pîrul capului negru.

Umbla de regulă îmbrăcat în reverendă, haina oficiosă

a preoților noștri, ér preste reverendá purta o manta cu guler mare lăsat pe spate și pe cap avea cilindru, pe care-l purtá pâná la anul 1855.

Era om vesel și glumet, o însușire caracteristică moștenită dela părinti, și-i plăcea să ia parte la petrecerile tinerilor și chiar ale copiilor.

Când școlarii făceau vre-o excursiune în *Stejeriș**, îl vedea pe protopopul Popasu amestecându-se și el printre băeții, cari se jucau d'a mingea; ba odatá îmi aduc aminte, că luând bațul dela un băt, bătù mingea cu atâta putere, încât îi sári cilindrul cât colo.

Își pôte închipui cineva, cum era Popasu, cu un astfel de naturel fericit între profesori și între toți, cu cari se afla în societate.

El era sufletul societății; fără de El nu era viață. Așa am auzit istorisind pe directorul Munteanu, pe profesorul Oroianu și tot astfel istorisesc adl tata Almășanu, care singur mai e în viață dintre vechii profesori din timpul protopopului Popasu.

Dar nu numai în societate cu profesorii, pe care-i iubia fôrte, era densusul astfel, ci în ori-ce societate, la orice petrecere, în Brașov și în comunele din protopopiatul său.

Când Popasu eșia în protopopiat, d. e. la Săcele, atunci era și de serbătoare. Atunci preoții, învățătorii, notarii și toate persoanele de distincțiune din comune alergau la densusul și se simțiau fericiți, că pot fi în societatea lui *Popasu*, la care aflau sfat, povață, curaj și un suflet vesel, bogat de umor.

Mai avea Popasu și alte însușiri bune. Îi plăcea să umb'e mult pe jos, să petrecă în aer liber, cu deosebire la grădină.

Acasă rare-ori ședea pe scaun; mai vârtos îi plăcea să stea în picioare și să se primble prin odae.

*) Așa se chiamă locul, unde se fac excursiunile maiiale ale studenților școlilor gimnasiale, reale și comerciale din Brașov.

Acésta o făcea el chiar și când avea vre-o vizită. Pe ôsape îl poftia să ședă pe scaun, érá el sta în picioare.

Viéța acésta i-a marit dispoziția veselă și i-a înmulțit anul vieții astfel, că bêtrênul episcop Popasu, astăzi în vêrstă de 79 de ani, după constituția sa robustă, decă va voi Dumnezeu, póte să ajungă și să trecă preste 100 ani.

Bucuria cea mai mare a *Popasului* era, când aușia despre o faptă nobilă, despre o faptă mare plină de jertfire, când cetia despre o faptă înălțătoare a némului său, pe care-l iubia mai pre sus de tóte.

Numai atunci era Popasu trist, când vedea o faptă imorală, séu când vedea, că nu póte să o scótă uneori la cale cu orbia și îndărătnicia ómenilor. Atunci se necăjia, și în necazul său îl scăpa une-ori cuvântul, că-l pare rău, că s'a făcut preot și că de ar lí fost căsătorit și de ar fi avut 70 de copii, pe nici unul nu l'ar fi făcut slujitor altarului.*)

Atunci însă înțelepta sa mamă îl întăria cu cuvântul, îi da curaj să mêrgă înainte pe calea spinósă, grea a apostolatului său.

Idealist, devotat binelui de obște și înflăcărat pentru binele némului său, pe care-l iubia din suflet, *Popasu* nu era și nu putea fi omul banului, nici limba lui nu putea fi departe de buzele sale.

Nu era ca atâți fățarnici, cari înghit cămila și stre-córă țînțarul. Nu era ca atâți prefăcuți, chiar preoți, ale căror cuvinte sânt dulci ca mierea, érá inima lor e plină de venin.

Popasu era om al adevêrului. Cuvântul său era un eflux al adevêrului celui mai curat, simțit de inima sa.

Asta a fost cauza, că ipocriții séu fariseii fățarnici nu putură avea înțrare în inima lui. Pe aceștia *Popasu* 'i ura din suflet, și la felurite ocațiuni își vêrsa focul inimel asupra „lupilor îmbrăcați în pele de óie.“

*) Cuvinte aușite de preotul B. din gura mamei lui Popasu.

În toate era *Popasu* exemplu poporului său: Exemplu în gândiri și aspirații mărețe. Exemplu în iubire până la extrem pentru nemul său.

Exemplu prin simțul său de jertfire pentru lucruri de obște.

Creștarul cel din urmă 'l da, unde scia, că poate face vre-un bine.

Atâți săraci, atâți studenți și învățători lipsiți ar putea o dovedi acesta.

Aușind, că învățătorul B. nu și-a primit léfa, și că vrea din cauza acesta să și părăsescă postul, îl chemă la sine și-l întrebă, cât are să mai pretindă, și spunându-i acesta, că pretensiunea sa face 30 fl., scose 30 fl. și 'i dete acestuia.

Altă-dată, mergând în visitație în protopopiat, și vedând în comuna Bacifalu, că nu e sobă în școlă, scose 20 fl. și 'i dete reprezentantului bisericeii de acolo G. ca să cumpere sobă pentru școlă.

Atâta era *Popasu* de darnic, în cât se întempla adevseori, că numai rămânea cu nici un creștar în buzunar.

Atunci cerea dela alții, cari avea, și întrebă fiind, cum de n'are bani, având bune venituri ca protopop, le răspundea: am dat săracului cutare, studentului cutare; am dat tot, acuma vă e vouă rîndul, să-mi dați voi mie.

Așa era *Popasu*; se uita pe sine, își uita de trebuințele sale cele mai neîncunjurate, numai ca să pótă face bine altora.

Atâta era el stăpânit de idea de a face bine altora. —

Ca preot *Popasu* a fost un adevărat reprezentant al lui Christos.

Puterea lui apostolică se cuprindea nu în felurite forme exterioare, ci în *cuvânt*.

El nu a fost ca atâți preoți luminați d'al nemului românesc, cari lumina talentului lor, după vorba scripturei, o pun sub „obroc.“ El nu era ca atâți preoți trecuți

prin școli înalte, cari și-au grămădit în capul lor comori de înțelepciune, ce le țin închise ca într'un scrin, nevoind a da dovadă despre hărnicile lor sufletești, astfel că între ei, preoții erudiți, și între preoții cei mai de rând, cari n'au învățat decât o școlă, două, nu este nici cea mai mică deosebire.

Popasu era convins, că biserica lui Christos este o instituțiune de cultură religioasă-morală, ér' preoții bisericei sânt învățătorii poporului, cari au chemarea a-l povățui cu cuvântul lor apostolic.

Căci cu cuvântul a întemeiat și Christos biserica, și cu cuvântul o au lătit și întărit apostolii și toți, cari ca adeverați urmași ai apostolilor, au călcat cu vrednicie în urmele lor.

Întocmai ca apostolii lui Christos, *Popasu* prin *cuvânt* a luminat poporul; prin *cuvânt* voia el să deștepte într'ênsul gândiri și sentimente adevărate; prin *cuvânt* să ațite inimile lui spre fapte de jertfire.

Și în *cuvânt* *Popasu* era măiestru; în *cuvânt* era forța lui.

Când vorbia de pe catedră, trăsăturile feții 'l erau iluminate de puterea sfântă a ideilor, ce dominau sufletul său.

Și *cuvântul* isvora din peptul lui în forma valurilor unui torent, și iresistibil răpia cu sine inimile ascultătorilor.

Biserica sântului Nicolae din Scheiù gema atunci de mulțimea poporului.

Streinii de națiune și confesiune veniau să asculte pe vestitul predicator *Popasu*.

Nemții 'l numiau *Schleiermacher* al Românilor, érá Românii îl diceau *Ioan Gură de aur*.

Încât au avut dreptate și unii și alții, nu știu; ce știu însă, ce mi-a rămas neșters în sufletul meu, e. că *Popasu* vorbia astfel, de-l „ungea pe om la suflet.”

Vorbia în o limbă nemăestrită, în o limbă firescă,

asa că toți îl înțelegeau, învățat și neînțeles; toți simțeau puterea creatoare a cuvântului său.

Și el vorbea astfel chiar despre adevărurile cele mai înalte.

Vorbia rar și cu glas puternic. Tonul cuvântului lui era ca tunetul de puternic.

În multe biserici am fost, pe mulți predicatori 'i-am auzit, în patrie și în străinătate, români și străini, dar un ton așa metalic, dar un ton așa puternic și tot-deodată dulce și pătrunzător în viața mea n'am auzit.

Și Popasu vorbea astfel nu numai în biserică, ci și afară din biserică.

Îmi aduc aminte, ce impresie produse cuvântul lui Popasu cu ocaziunea deschiderii ședințelor Asociațiunii Transilvane în sala gimnasiului nostru (a. 1862) asupra tuturor membrilor Asociațiunii, cu deosebire asupra numeroșilor oșpeți veniți anume dela București și din alte localități ale României (între cari Odobescu, Laurianu, Sion și alții), ca să ia și ei parte la ospetul sufletesc al fraților lor.

Așa vorbea Popasu pretutindeni: în adunările reprezentanței bisericesti, în adunările Eforiei școlilor, pretutindeni cu însuflețire pentru cauzele de obște.

Și o viață nouă, și un nou spirit s'au produse atunci între Români Brașovului.

Atunci Brașovenii excelați prin simțul lor de jertfire pentru binele de obște.

Întrebați pe cei ce mai sînt în viață de pe timpul acela, și v'au spune, cum s'au întrecuți atunci toți a aduce jertfe pentru lucrurile românești. Cum bătea atunci inima tuturor pentru fie-ce faptă, pentru fie-ce întreprindere românească.

Și sărbătorile românești erau atunci adevărate sărbători, la care inima s'au pătrundea de profunde simțiri, și gândirea s'au înălța la ideale.

Apoi, când era vorba de a aduce tributul de pioasă aducere aminte întemeietorilor gimnasiului; când era vorba de a celebra în sanctuarul lui sârbătorea geniului institutului măreț, creat cu atâtea jertfe de bani și cu atâta muncă sufletescă, cu câtă rîvnă, cu câtă însuflețire alerga atunci tînăr și bătrân la palatul *înțelepciunii!*

O, era altă viață, altă însuflețire, alte aspirații atunci în Brașov, pe timpul protopopului Popasu.

Și Românil Brașoveni erau lăudați, și numele lor pronunțat cu fală în toate părțile României, fiind-că *Popasu* era cu ei și în fruntea lor; fiind-că El era spiritul lor conducător cu cuvîntul, povățuindu-i în toate, încurajându-i, să fie cu tărie de suflet, să fie stăruitori, să iubească binele și propășirea nămului lor, cu un cuvînt, să fie așa, cum era El; căci cu bărbăție neînfrîntă, răbdător și cu stăruință de fer era El, și din fântâna sufletului său învățat pentru binele nămului său scotea și da El tuturor apă vie, dătătoare de adevărată viață națională și umanitară.

Astfel a fost *Popasu*, și numai fiind-că a fost astfel, i-a fost cu puțință să facă isprăvile, pe care le-a făcut ca protopop al Brașovului și mai târziu ca episcop al Caransebeșului.

III.

Idea conducătoare, am pute dice, *principiul vieții* lui Popasu fiind „*cultura nămului său românesc*,” dînsul s'a silit totdeauna să facă pe fiii săi sufletesci să înțelegă prețul învățătorei, să îmbrățișeze cu căldură cauza școlilor, și să-i înduplece a aduce jertfe pentru școle, avînd convingerea, că *numai un popor povățuit de lumina, ce o dă școla, e în stare a'și crea o sîrte mai bună materială și morală.*

Urmărind acest scop, dînsul încă de pe la anul 1843 începî a lucra neobosit pentru întrunirea școlilor comunei bisericesci române din cetatea Brașovului cu ale bisericii sântului Nicolae din suburbiul Scheiî. Isbutind a înfrăți aceste două comune bisericesci, la propunerea sa, se cum-

pără grădina din *Gröveri* în Braşov cu preţul de 4400 florini m. c., mai cu sémă din contribuiri benevole ale fruntaşilor dişelor două comune, şi spre acest scop, voinđ a premerge cu esemplu bun, a contribuit şi dēnsul 500 fl., o sumă destul de însemnată pentru dēnsul, mai cu sémă în timpurile acelea.

Pe locul acesta se află astăzi o măreţă zidire, sub al cărei coperiş se adăpostesc un gimnasiu complet cu 8 clase, şcolēle primare şi şcolēle reale şi comerciale, cari fac onóre nu numai Românilor Braşoveni şi cu deosebire prea vrednicului lor conducător de odinioară, ci tuturor Românilor din imperiul Austro-Ungar, mai cu sémă, dacă considerăm, că în aceste institute de învăţământ se cresc şi se luminează astăzi preste 800 de tineri români.

Dacă spiritul lui *Popasu* n'ar fi produs nimic alta, institutul şcolēlor centrale române din Braşov creat în prima linie de geniul său ar fi de ajuns a eternisa numele lui.

Dară *Popasu* şi în patria sa adoptivă a Caransebeşului, unde se află ca episcop de 22 de ani, a dat probe învederate despre aceea, ce pōte produce energia, stăruinţa, iubirea de progres şi activitatea neobosită a unui om inspirat de idea predominantă a sufletului său.

Când a ajuns ca episcop la Caransebeş, *Popasu* a aflat ca reşedinţa o zidire veche devenită aproape ruină, érá diecesa lipsită de institut teologic, de şcolă pedagogică, de tipografie diecesană şi de tot ce este temelul progresului, şi acestea tōte s'au creat şi sânt astăzi în fiinţă prin stăruinţele sale neobosite.

Tot *Popasu* e, care a dispus a se introduce şi în eparhia Caransebeşului conferinţele învăţătoreşti, cari au dat un avēnt salutar instrucţiunii publice populare din întréga diecesă a Caransebeşului. El e şi înfiinţătorul reuniunii învăţătorilor din întréga sa diecesă, contribuind şi cu mijlōce materiale pentru crearea fondului ei.

Și în sfârșit, dacă vre-odată Caransebeșenii vor ajunge să-și aibă și ei gimnasiul lor românesc, precum îl avem noi aici în Brașov, de bună sémă și în această privință Popasu își va avé meritul său, căci școlă, sub ori-ce formă, fie școlă primară, fie secundară, fie cu un cuvânt ori-ce instituție de cultură națională sau umanitară, a fost și este idea dominantă a sufletului lui *Popasu*; visul, care nu i-a dat pace, până ce nu a isbutit a-i da trup și formă.

Așa a fost *Popasu* în Brașov ca protopop; așa a fost și este el astăzi ca episcop al Caransebeșului: *un vrednic bărbat al națiunei sale*. —

Fie, ca acest vrednic bărbat să aibă parte încă de multe zile fericite spre bucuria poporului nostru în genere, și în deosebi spre bucuria eparchioților săi și a Românilor din Brașov și din împrejurimea acestui oraș, cari simt și astăzi cu recunoștința ródele mănóse ale neobositei sale activități!

Ioan Popea.

Adresa Brașovenilor

cătră Prea S. Sa părintele Episcop al Caransebeșului *Ioan Popasu*
cu prilejul jubileului de 50 de ani al preoției Sale.

Prea Sântia Ta, Iubitul nostru părinte!

După un îndelungat restimp de amortire Români brașoveni începură a simți în piepturile lor o nouă putere de viață; un vis de ridicare națională și de înaintare în învățături începú a prinde puternice rădăcini în sufletele lor.

Elementele erau date, ostașii erau gata a apuca armele; lipsia numai comandantul, lipsia bărbatul acela, care să dea nisuițelor o direcțiune hotărîită, care să dică: „Iată pe unde aveți să apucați, iată ce aveți să faceți, ca să puteți ajunge la ținta dorințelor vóstre!”

Pronia dumnezeéscă, care totdeauna a ocrotit pe poporul românesc, nu întârziă nici de astă-dată a trimite Brașovenilor un astfel de bărbat, un astfel de conducător. El se ivi, și timp de douăzeci și opt de ani el se luptă cu credința neclătită și cu o rară barbăția în fruntea ostașilor săi.

Minuni se făcură în acest restiup!

Românii brașoveni se afirmară ca un puternic element de viață, și musele, ținute până acuma în depărtare, intrară cu triumf în mândrul templu, ce li se ridică.

O iubire nefățărîtă, o deplină încredere împreuna pe conducător cu ostașii săi, pe bunul păstor cu turma sa, și această iubire, această încredere era un izvor nesecat de putere și de îmbărbătare. —

Vrednicul de laudă și de recunoștință conducător, despre care e vorba, păstorul acesta înțelept și neobosit, al fost Tu, iubitul nostru părinte, Tu, care mai târziu ai fost chemat să păstorești o turmă cu mult mai numărösă, și care astăzi porți pe creștetul Tău o îndoită corönă: aceea a vârstei și aceea a faptelor pline de merit.

Cinci-șeci de ani au trecut, de când prevederea dumnezească Te-a trimis în mijlocul nostru; cinci-șeci de ani Tu ai fost păzitor neadormit la altarul dumnezeesc și campion neînfrânt al vieții și al culturii românești.

Și acum, când în juru'Ti răsună strigăte de bucuriă, când o regiune întregă mulțămescă celui Atotputernic, că Te-a păstrat până la o vîrstă așa de frumoasă întreg și sănătos, puté-s'ar óre, ca noi, Românii brașoveni, să rămănem nepăsători; puté-s'ar óre, să năbușim în piepturile noastre recunoștința, de care ne simțim cuprinși, și să nu ne întovărășim și noi la obștesca bucuriă?

Nu, acesta ar fi cu neputință, acesta ar fi în adevăr un păcat strigător la cer!

Pătrunse sînt inimele noastre, iubitul nostru părinte, până în adîncul lor de recunoștința, ce'Ti datorăm pentru bunătățile cele mari, ce ni le-ai făcut, câtă vreme am fost părtași de fericirea de a te ave în fruntea noastră.

Răsplătéscă'Ti cerul aceste bunătăți, înzeștrîndu-Te încă cu multe zile pline de tot binele și de totă fericirea.

Noi din parte-ne Te încéduțăm, că numele Tău se va rostii totdeauna cu iubire și recunoștință în mijlocul nostru, și'Ti făgăduim, că înțelepta și neobosita Ta lucrare o vom ave pururea ca model înaintea ochilor noștri.

Binevoescă, iubitul nostru părinte, a trimite binecuvîntările Tale aducătoare de fericire asupra fiilor Tăi, cari Te iubesc și Te venerăza din adîncul sufletului!

Brașov, în Aprilie 1887.

B.

Intocmirea unei grădini de școală.

Cultura pământului este ocupațiunea cea mai de căpetenie, am pute dice, chiar condițiunea de subsistență a masei poporului, 6r' pentru clasele societății mai înalte, aflătoare la orașe, cunoștința diferiților ramii ai culturii pământului este o necesitate atât din punct de vedere economic, cât și estetic și sanitar. De aci provine neapărata trebuință de a se afla pe lângă fiecare școală primară, prin care trebuie să trecă fiecare individ, câte o grădină pentru instruirea practică a școlariilor și școlărițelor în cultura diferitelor soiuri de plante. Legea cuprinde anumite îndatoriri atât față de proprietarii de școle populare, cât și față de învățători. Școală populară fără grădină nu există, sau cel puțin n'ar trebui să existe, dacă este, ca instrucțiunea școlară să fie completă.

De multe-ori se întemplă însă, că locul menit pentru grădina școlară este în condițiuni atât de primitive, încât chiar ochiul cel mai ager abia p6te găci, dacă se va pute sc6te cum-va de acolo vre-o formă de grădină, sau ba. Adeseori se ofere ca loc de grădină locul cel mai petros, ba p6te chiar stâncos sau băltoș, un loc, care nu se putea folosi altcum în nici un mod. Dintr'un loc ca acesta are să creeze învățătorul grădina școlară, care trebuie să întrunescă toate condițiunile unei grădini de model.

E întrebarea acum, ce are să facă învățătorul cu acest loc pentru de a pute sc6te la lumină într'adevăr o grădină de model?

E prea evident, că între astfel de împrejurări greutatea lucrărilor va fi foarte mare; cu atât mai mare va fi însă bucuria și meritul învățătorului, după ce 'și va vedé opera împlinită cu succesul dorit.

Orî ce lucru, ce avem de a' l săvârși, e bine a' l începe numai după ce ne-am făcut un plan 6re-care; căci a lucra fără plan, însemnăză a lucra orbecând, fără spor și într'un mod nepotrivit. Planul este lucrul cel dintăiu mai v6rtos la întreprinderi mai grele, ca bună-6ră cea din cestiune.

La compunerea planului trebuie observată poziția locului, apoi trebuie luat în deosebită băgare de samă scopul, pentru care are de a servi grădina, și în sf6rșit schimbările, ce s6nt a se face.

Scopul, ce' l are grădina școlară, nu este unilateral, precum este al unei grădini menite pentru câștig, sau al alteia menite numai pentru desfătare; grădina școlară trebuie să întrunescă folosul practic cu frumosul.

Momentele mai de căpetenie, ce ar fi a se însemna în plan, s6nt cam următ6rele:

a) Poziția față de rațele sórelui și ridicarea locului este prima împrejurare, ce trebuie să o considerăm în acest cas. Inclinarea locului astfel, ca rațele sórelui să cadă cât se poate mai vertical pe pământ, formeză poziția cea mai potrivită pentru o grădină bună. Prin urmare o grădină cu fața înclinată spre miază-noapte este una dintre cele mai necorespunzătoare. Având locul ridicăturii și cufundăturii, să se însemneze în plan printr'o linie întreruptă locul, precum este în realitate, ér cu altă linie întregă să se aréte modul, cum va fi a se întocmi, respective nivela acest loc. Fiind locul prea costis, să se facă un fel de trepte mai rari și printre ele table cât se poate de óble, în formă de terasă.

Să nu se pórdă din vedere mijlocul de adăpare a grădinei. O grădină fără apă își perde adevérata ei valóre. Dacă nu curge vre un pèrèu prin grădină, sau cel puțin pe lângă grădină, și dacă nu se va poté conduce apa din vre un riú apropiat, atunci să se facă o fântână la un loc potrivit. Fiind și acest mijloc împreunat cu greutatea, atunci în tot cazul să se facă gropi (rezervoare) la locurile mai jos aședate, pentru de a se scurge și conserva în ele apa de plóie. Fiind locul prea jos aședat și báltos, sau poté chiar morășinos, să se facă șanțuri pentru scurgerea apei, ér' printre acestea să se pună la cale ridicarea locului cu pământ svéntat și mai cald, adus dintr'alte locuri. Aflându-se de mai 'nainte arbori, cari ar fi poté de prisos, aceștia să nu se delátore dintr'odată cu totul, ci cu băgare de samă, după cum se va constata, că este mai practic.

b) Imprejurimea locului trebuie considerată cu atât mai vértos, pentru-că și dela acésta atárnă în mare parte buna întocmire din launtru a grădinei. Edificiile sau arborii, cari se află spre partea de miază-zi, împedcând rațele sórelui a ajunge într'o parte óre-care a grădinei, sânt fórte nepotriviți, și dacă nu se vor poté delátura, atunci la împărțirea grădinei să se hotărască locul acela pentru plante, cărora le place și la umbră. În partea, din cătrău vin vènturi aspre și reci, edificiiile sau arborii sânt o binefacere pentru grădină, și dacă aceea parte e gólă și neapérată, atunci să se proiecteze acolo ridicarea vr'unui edificiu, care s'ar recere, sau să se planteze pe meșuină (granița grădinei) arbori, cari cresc mari și rămuroși. Jur-împrejur este a se închide grădina cu închisóre trainică; gardul viu e cel mai practic.

De împrejurime se ține și școla și locuința învățătorului. O condiție dintre cele mai necesare, atât pentru bunul mers al lucrărilor din grădină, cât și pentru supravegherea acestora, și din-

tr'alte puncte de vedere, este recerința de a fi grădina școlară în nedeslipită apropiere de școlă. O grădină școlară, care este departe de școlă, este tot atât de departe de scopul, ce se urmărește prin ea. Mai potrivit va fi, dacă o parte din meșuina grădinei o va forma școlă, resp. locuința învățătorului, cu ferestra spre grădină.

c) Un magazin pentru păstrarea uneltelor de grădină și a altor lucruri trebuincioase este indispensabil pentru grădina școlară. Este lucru impedecător, când magazinul se află afară și depărtat de grădină.

d) Împărțirea internă a grădinei în 4 saū mai multe despărțiminte (table) mari se face în conformitate cu mărirea și poziția grădinei. La mijloc, saū la alt loc potrivit al grădinei se va reserva despărțământul florilor, carele se va subîmpărți în straturi mai mari saū mai mici, de diferite forme. Printre despărțimintele cele mari, precum și jur-împrejurul grădinei, în depărtare cam de 1 m., dela închisórea ei, se vor face cărările principale în lătime de 1—2 metri. Pe lângă cărările principale se fac straturi înguste (cam de 60—70 cm.), numite rabate, pentru plantarea de pomi pitici, cordóne, tufe etc. Celelalte părți ale tablelor se subîmpart în straturi cam de câte 1—1.30 m. în lătime.

Planul are să cuprindă și măsura distanțelor (de împrejurime, de cărări, de arbori etc.) Multe amănunte vor trebui a se marca și prin colorii. O copii a planului e necesară pentru de a se pute purta în busunar în decursul nivelării și a altor întocmiri în grădină.

Lucrările cele dintăiu la întocmirea grădinei vor fi delătura-rea părților netrebuincioase, cum sânt: arbori, tufe, petri etc. Părțile prea ridicaste se vor dărîma, și cu prisosul dărîmăturilor se vor umplé locurile cufundate.

La nivelare să se separeze petrișul și să se reserve pentru cărări, ér' pământul bun să se întrebuinteze pentru straturi. Să se grijescă, ca pătura de de-asupra a pământului să se compună din pământ bun. Împărțirea principală, care se face mai întăiu, să se ferescă învățătorul a-o mai schimba.

Plantele se cultivă în despărțimintele principale pe schimbate, afară de cele perenale, care ca și straturile calde, pot rămáne mai mulți ani de-a rëndul în același despărțământ.

Multe ar mai fi de đis în cadrul temeii de față, dar considerând spațiul îngust, de care dispunem aici, de-o-camdată ne măriginim pe lângă cele espuse mai sus, care pot servi ca o mică îndigitare în acéstă materiă.

Un daseál.

Lecțiuni practice din fizică

pentru anul din urmă al școlii primare.

Lecțiunea I. Despre corpuri.

I. Planul lecțiunii.

1. Numirea mai multor lucruri cunoscute de copii, din școlă, din casa părintească, din grădină, din câmp, din pădure ș. a.

2. În locul unui lucru nu putem pune altul, fără de a-l mișca sau muta pe cel dintâiu din loc.

3. Locul, ce-l ocupă un lucru, pe care îl putem cuprinde cu simțurile noastre, se numește *spațiu*.

4. Ori-ce lucru, care ocupă un spațiu, se numește *corp*.

5. Corpurile, care se află pe pământ și în pământ, se numesc *corpuri pământesci*.

6. Corpurile, care le vedem pe cer, se numesc *corpuri ceresci*.

7. Tote corpurile ceresci și cele pământesci la un loc luate, se chiamă *natură* sau *lume*. Corpurile din natură se chiamă *jăpăturile* sau *creaturile lui Dumnezeu*.

8. Spațiul cel nemărginit împreună cu toate corpurile pământesci și ceresci din el se numește *univers*.

9. Repetire.

II. Lecțiunea însași

1. Numesc B. mai multe lucruri din școlă! (tablă, masă, scaun bănci, cuer ș. a.) C. Tu spune mai multe lucruri din casa voastră! (pat, masă, scaune, cuptor, vase ș. a.) Din curte! Din grădină! Din câmp! Din pădure! Din apă!

2. Vino D. afară! Căcă a pune scaunul în locul mesei, însă fără să miști masa din locul ei! (Nu se poate.) În locul cărții acesteia, căcă a pune alta, fără să o miști pe asta din loc! (Nu se poate.) În locul, unde ești tu acum, pot sta și eu fără a te mișca tu de acolo? (Nu.) Pentru ce? (Pentru-că unde este un lucru, nu putem pune altul, până ce nu-l mișcăm pe acela din locul său.) Repetază și tu E. acesta! Și tu F.! Și tu G.!

3. Lucrurile, care le-ai numit voi, le putem sau vedea, sau auzi, sau mirosi, sau gusta, sau pipăi; scurt, noi le putem cuprinde cu simțurile noastre. Ce am dis H? Spune și tu I.! și tu F.!

Ascultați acum: *Locul, ce-l ocupă un lucru, pe care îl putem cuprinde cu simțurile noastre, se numește spațiu*. Di și tu A. Mai di acesta odată și tu L! Și tu M! Ce se numește spațiu N!

4. Băgați de seamă! Ori-ce lucru, care ocupă un spațiu, se numește *corp*. Ce este tabla fiind-că ocupă un spațiu? Dar masa?

— scaunul? — apa? — pétra? — sórele? — luna? — stelele? —
Ce numim corp? — Mai spune și tu O! Și tu R! Cum se numesc ori-ce lucru, care ocupă un spațiu?

5. Spune S. mai multe corpuri de pe pământ! (ómenī, animale, plante, petri ș. a.) Spune T. mai multe corpuri, care se află în pământ! (sare, fer, argint, aramă, plumb ș. a.) Ascultați: *Corpurile, care se află pe pământ și în pământ, se numesc corpuri pământesci.* Ce numim corpuri pământesci! Spune și tu R! Și tu V! Cum am đis, că se numesc corpurile, care se află pe pământ și în pământ?

6. Acum spune A. mai multe corpuri, cari se află pe cer! (sóre, lună, stele, comet.) *Corpurile, care le vedem pe cer, se numesc corpuri ceresci.* Ce am đis B? Spune și tu C! Ce numim corpuri ceresci? — Cum se numesc corpurile de pe cer?

7. Fiți atenți! *Tóte corpurile pământesci și cele ceresci, la un loc luate, se chiamă natură saú lume.* Ce am đis S? Spune și tu D! Și tu F! Ce se chiamă natură? Mai spune și tu M! Repetire.

Fúnd-că tóte corpurile din natură sânt lucrurile lui D-đeú, de aceea le numim și *făpturile saú creaturile lui Dumneđeú.* Ce am đis I? Spune și tu P! Și tu O! V. repetéză încă odată ce a đis acum P. și O!

8. Acum vę spun ęr' ceva nóu; fiți cu luare aminte! Masa acęsta ocupă o parte din spațiuł salei nóstre de invęțământ. Sala de invęțământ ocupă un spațiuł din șcóla nóstră. Pe urmă șcóla nóstră ocupă un spațiuł din comuna nóstră. Comună nóstră ocupă un spațiuł din țara nóstră. Țara nóstră ocupă apoi un spațiuł pe pământ. Pământul însuși împreună cu corpurile pământesci și cu cele ceresci ocupă un spațiuł mare. Spațiuł acesta este fără margini saú *nemărginit.* Repetéză și tu S. aceea ce am đis ęú acum! Și tu D! Bine!

Spațiuł cel nemărginit împreună cu tóte corpurile pământesci și ceresci din el, il numim univers. Ce am đis F? Spune și tu B! Și tu R! Bine! Ce numim univers? — Repetéză acęsta și tu A!

9. Ce numim spațiuł! — Ce este un corp? — Ce numim corpuri pământesci? — Ceresci? — Ce numim natură saú lume? — Care sânt creaturile lui Dumneđeú? — Ce numim univers?

Întrebările puse cam în chipul acesta se repetéză până la deateritate.

O călătorie prin aer dela Paris la Norvegia.

(După Vernier).

Pe timpul asedierii Parisului (Septemvrie a. 1870—Ian. 1871) baloanele erau aproape unicul mijloc, prin care Parisienii steteau în comunicațiune cu lumea din afară. În intervalul acesta se trimiseră din Paris 63 de baloane, dintre cari unele cădură în mâinile asedietorilor, altele în Germania, altele în mare și în fine altele făcură călătorii de tot interesante prin aer, în țări foarte depărtate.

Cea mai interesantă din aceste călătorii este aceea, care o făcu inginerul *Paul Rolier* cu balonul „Cetatea Orleans,” și despre care voim să dăm o scurtă descriere.

Balonul se urcă în 24 Noemvrie 1870 noaptea, puțin înainte de 12 ore, și avea să ducă cu sine vre-o câțiva porumbi dresați și nisce depeși adresate regimului din Bordeaux.

Soțul de călătorie al lui *Rolier* era un franc-tireur, cu numele *Léon Bézien*, pe care dânsul nu-l mai văduse mai înainte, și cu care făcuse cunoștință pentru prima dată în o înălțime de 800 de metri peste suprafața mării.

În corăbișora de sub balon se află cei doi bărbați amintiți, bagagiul, instrumentele necesare și balastul, 6 porumbi dresați (purtători de epistole), 5 saci plini cu epistole în greutate de 300 de Kilograme și cu un cuprins de cel puțin 100,000 de epistole, un pachet cu depeși extraordinare către regim și o depeșă privată, întimă către *Gambetta*.

Balonul se mișcă mai mult timp în direcțiune spre Bordeaux, la o înălțime de 800 de metri, de bună seamă din cauză, că un strat de aer mai des, ce plutea deasupra, îl împedea de a se sui mai sus. După ce se aruncară câțiva saci, se urcă balonul la o înălțime de 2700 de metri, și în acastă înălțime rămase el peste noaptea întrăgă.

De-asupra balonului străluceau stelele, dedesubtul lui pluteau straturi dese de neguri, cari acopereau pământul, și numai vuetul întunecat al trenului călei ferate străbătea din când în când la cei doi călători prin aer.

Cătră 5 ore dimineța zări *Rolier* sub dânsul o suprafață imensă neagră, care dânsul cugetă, că e o pădure mare și într'nsa observă câteva pete albe, cari se păreau a fi tot atâtea straturi de zăpadă. După-ce observă însă cu atențiune mai mult timp acest fenomen, vedu *Rolier* cătră 6 $\frac{1}{2}$ ore cu spaimă, că aceea suprafață întunecată nu era pădure, ci marea, și că petele albe dintr'nsa

erau spumele valurilor mării. Totdeodată cădu balonul, fără de a se pute opri în vre-un mod, așa aproape de mare, că se auzia foarte bine sgomotul valurilor. Acum periră și negurile, cari se zăriseră deasupra mării, și descoperiră plutitorilor în aer întreaga lor pozițiune înspăimântătoare.

Balonul trecuse deja de mult preste frontiera Franciei. În toate părțile nu se vedea, decât mare înfinită, neîntreruptă de uscat, și călătorii nu sciau acuma, nici unde se află, nici încărău plutesc, nici cât timp va mai ține gazul în balon.

Rolier avea o soție tână, cu care se căsătorise numai de o lună. *Bézien* lăsase acasă pe soția sa cu trei copii, și aducerea aminte de dâșii potență și mai mult simțemintele sale înfricoșate, produse de pericolul, în care ajunseseră.

Rolier aruncă din corăbióră încă câș-va saci și mai multe fascicule cu epistole în mare pentru de a ușura balonul, și cu ocaziunea acésta îi veni în mână o fotografie, care reprezenta icóna patróniei corăbierilor, a mamei lui D-șeu, pe care Francesii o numesc *Notre-Dame de la Recouvrance*. Acésta i se părú tânăului inginer un semn de sus, o mângâiere în mijlocul poziției saleperate.

Rădele sórelui, cari atinseră balonul în mai multe rânduri, îi arătau, că o mulțime de gaz perise din balon, că gâtul balonului deasupra capului său nu mai sta întins, ci era slăbit și sbârțit, bătându-se de vânt încóce și încolo, și prin acésta se perdea tot mai mu't gaz hidrogen, — o eróre, ce nu o putea îndrepta *Rolier* nici într'un chip. El rădímă fotografia de una dintre sforile, ce purtau corăbióra, ingenunchiá înaintea ei, și se rugă ferbinte, și soțul său urma exemplul lui, ca prin instinct.

Întărit și plin de curagiá, se ridică *Rolier*, dar preste un moment vântul sburá fotografia, și bucuria pentru descoperirea ei perí dimpreună cu icóna. ce o urmăriá cu ochii.

Acum deveni *Rolier* éráșt consciú de poziția sa desperată, și perđându'si speranța de a scápa din prăpastia, în care se afla, luá un chibrit cu cuget de a face balonul să explodeze, durá din întemplantare chibritul, ce'l frecase de vestmintele soțului său, nu luá foc, și în acéști întemplantare cunoscú el un semn providențial, ce'l facú, să se abatá dela executarea planului său.

Balonul plutea în cursul său mai departe, scuturat încóce și încolo de lovituri de vânturi teribile, când deodată călătorii zăriră apărând pe orizont o corabie, ce părea, că plutesce în direcțiune spre dâșii. Întreaga lor atențiune se concentrá cu o neapusá nelinisce asupra

corăbiei, așa că câțva timp nu mai observară mișcările balonului, și deodată vedură plini de spaimă, că corăbiora balonului, în care se aflau ei, nu era mai departe de valurile mării, decât de 4—5 metri, pe când corabia, ce o zăriseră pe mare, era încă departe de ei de 500 de metri.

În poziția acesta desperată mai goliră 2 saci, dară fără vre-un rezultat. Pericolul, că în scurt timp balonul va fi înghițit de undele mării, se apropia tot mai tare, și ambii călători se credeau acumă cu deservărire perduți.

Acum tăia *Rolier* sforile, de cari atârna sacul cel mai mare de 100 kilograme.

Abia fii eliberat balonul de această sarcină, și se și urcă îndată cu o astfel de iuțelă fabulosă, că după 10 minute plutia în aer éráși în înălțime de 4500—5000 de metri peste suprafața mării.

Cei din vaporul după mare observară sacul cu epistolele, îl căutară, îl găsiră și îl predeteră consulului frances *Giertzen* în *Mandal*.

Astfel, mânați de un vânt violent și rece, care îi făcú să mai degere și să amortéscă de frig, plutiră ei mai departe prin straturii de neguri până cătră 2 ore postmeridiane.

Rolier, vedénd ventilul balonului deschis, și că se perde în timpul acesta tot mai mult gaz, se urcă din corăbiora pe sfori până la balon și legă strins partea lui inferiora, din care eșise gazul, pentru ca să împedece deșertarea totală a acestuia.

În fine, după multe necazuri, ajunseră mai înghețați de frig pe uscat, deasupra unei păduri. Ei erau prea amortiți pentru de a puté arunca ancora și fură asvériți din corăbiora în zăpadă astfel, că după o spaimă înfricoșată de mórte ajunseră în 25 Noemvrie la 2 ore și 2 minute în fine éráși pe pământ, pe câmpia *Lifjeld* din Norvegia, 100 de ore departe de *Cristiania*. Dară balonul dinpreună cu tot ce era într'ensul îl vedură mânat de vânturi mai departe.

Mai morți de frig fură găsiți în zăpadă de nisce ómeni, cari îi duseră la *Cristiania*, unde toți ascultară cu cea mai mare încordare suferințele lor, și-i ospétară amical, până ce dênșii, după armistițiul din 28 Ianuarie, se întórseră éráși în patria lor.

O D Ǎ

la jubileul sacerdotal de 50 de ani al Prea Sănșiei Sale Părintelui Episcop
al Caransebeșului Ioan Popasu.

I.

Colo'n Arđl la mđă-đl
S'oglinđă maestădă
A Tđmpel frunte de granit
In Bărsa undulădă;
Acolo un picior de raiă,
Brașovul, sđ estinde,
O mică lume de frumseșt
In sinul sđă cuprinde.

Acolo dar la anul opt
In lume puse pasul
Un prunc de bun părinș creștin,
Numit Iđn Popasul.
Bđiatul crece 'n uceșior,
Cum crece 'n munș stejerul,
Dar crece sigur și frumos
Cu vđrsta și cu durul.

Acușl, acușl a terminat
Cu cartea romăneșcđ,
Și trece'n sbor la cea mai grea
Nemțescđ și greceșcđ.
Deja cetesce-Apostolul
Și cđntđ'n psaltichie,
Și spune predica de rost,
Minune! ce-o sđ fie?

Dar anđ d'aur trec aburđnd,
Copilul este june.
Și la apus sciința sa
Alđrgđ s'o 'ncunune.
Da, ca albina prin cđmpit
Saltđnd din flăre 'n flăre,
Adund 'n suflet primitor
A muselor odăre.

Și cđnd re'ntorce ca bđrbat
La vatra părintescđ,
Biserica c'un lung uspin
Đl chiamă s'o servescđ.
Cđcl rai! sđrmann đđl ducea
Viața sa'n sclđrie
Sub sarcini, lipse, umiliri,
Nicl mđrtđ, dar nicl vie.

Vai, stđu a ei la rđsărit
S'a fost ascuns in cđdă.
Đa insușl sđrele, pđrea,
Smolise a sa sațđ,
Cđcl nđptea, nđptea cea mai greu,
Abisul suferințel.
E, care ține p'un pđpor
In jugul nesciințel!

El n'are dalbe sđrbđtori,
Carđ sufletul avđntđ,
Ci imbrđncesce sub poterđ,
Și blastemđ, nu cđntđ.
Și jugul greu, și tot mai greu,
Ce 'l impun tiraniđ,
Đl monteusc din nđm in nđm
Fđl și nepoșl, sđrmannđ!

Pđn'colo sus, und' s'arunc
Al lunei sorșl in urne.
De lume mai presus — sđ fac
Consilđ-ulđncđ, nopturne;
Și Tatđl-Sđnt, care-a creat
Pre om la libertate,
Dealđđ jugul c'un cuvđnt,
De grașl nesecate.

II.

Đtd ceriul sđ 'nserind, și đ'odstđ sđ ivesce
O pleiadđ d'albe stele, ce vederile'đl rđpesce!
Ele cresc și cresc in flacđrl, ca diamantđl strđlucit
In corđna unui rege; toșl, ce-đ ved, rđmđn uimđl.

Și ca stđu din legenda sacrd, ce pe Magđ conduse
La al mđntuirel lđgđn, și apoi numai apuse.
Astfel stđ pleiada nđstrđ in splendore neclintit,
Unde șed nepoșl Romei, transplđntașl la rđsđrit.

Laurian, Cipariđ scrutědă ale limbel vechđ isăre,
Maiorescu cautđ frașl risipișl printre popđre;
Barișli minșle deșteptđ, đr' Bđrnuș cel chibzuit
Ale dreptului originđ chiar in fire le-a gđsit;

Muręșan lovesce lira, și din stđncđ in stđncđ Carpașl
Intrunesc din patru unghiurđ pre toșl frașl, 'nstreinașl;
Đrd Tu, pđrinte bune, cu al crucei ciu cuvđnt
Chiemđ poporul la 'nđșime și'đl ridicđ dela pđment.

Eliad și Lazăr saltă p'ale nemurirei plăiuri,
Șincai. Maior cu dulcetu recunosc a Văstre graiuri;
De acum nu mai e tîmă, că românul va peri,
Când din nēm în nēm, o Dōmnne, îi trimiți ustfel de fi!

România se deșteptă. Cum sculase Salvatorul
Pre prietenul său Lazăr, în vîmire stînd poporul,
Vocea Văstr' o chiam'afară din mormentu secular,
Întru care o șinuse un destin amar.

Și precum dup'o mănōsă plōie pajista 'nverdesce,
Și câmpia și colina înflorește și 'nrodesce.
Prinși și tu, o fiia Romei, a via și a lucra,
Altă sorte 'ntre popōre, dēimnd ție, a'și crea.

Templele rēsun' d'odată de străbună melodie,
Ton cu ton se 'ngeminăd într'o dulce armonie;
Toși, ce-aud cîntarea nouă, stau, ascultă, se uimesc.
„Cēsta-î natiu'n cādere? cēsta-î nēmul romānesc?”

Școale se'naltă șiruri, ele, sacrele focare,
Unde ară, ca focul Vestei, candelule scolare,
Cu să nu se mai re'nōrōd nopți ca cele din trecut,
Și pămēntul să-l inneece al sclăciei idol mut.

Eră Tu, fiul luminei, forțele unind spre bine,
Al zidit un far puternic, ziua nōptea să lumine;
De departe ciletorul vede locul lui dorit,
Căci din Bărba pād'n Tisa sēmān șie și n'a gāsit!

Și cānd pronia cerēdă în noianul grației se le
Ne trimise metōrul, stele a 'ntruni cu stele,
Pre păstorul cel mai mare, pre gigantete Andreiu,
Tu, ai fost din cel mai intim, mai probați campion ai sēi.

Bucură-Te dar și saltă, o bētrîne venerate.
Căci Ți veși cu 'mbelugare astădī holdele 'nșicate;
A poporului iubire o-ai purtat în peptul Teu,
Și iubire pe iubire el își dă din sinul său.

III.

O Caransebes, care'n ruine
Plānșeși de secolî nemāngiāt,
Căci ale tale țile senine
Norț grei și negri le-au fost curmat:

Tu, biet orfan, ce fără mamă
Prin uși streine miță cereaș,
Și nime'n lume nu'și ținea samă
Și să'și pleci capul loc nu acraș;

O Caransebes, ruga'și cu jale
La îndășime a străbătut, —
Termin' acuma plānșele Tale,
Țiuu de grații Ți-a apărut!

Etă hărbatul vine la Tine,
Care să curme lungu'Ți suspin,
Blānd și puternic, cum se curine,
Celul ce cerul i-a dat destin.

Etă păstorul, din pribegire
Pe ai sēi umeri Te-a adunat,
Cu-a sa vieță din amōțire
Suflet din suflet Ți-a însuflat!

Rada luminei se răspāndesc
Preste-ale tale māndre cāmpii;
Templul se'naltă, crucea lucește, —
Întru acēsta veș birui!

Fii Tēi cātă erbă și frunză.
Cu turturăua cuib și-au oștat;
N'au se mai pērd, n'au să s'ascunđă,
Ai un părinte adecērat!

O Caransebes, Tu din ruine
Astădī al nostru vesel Sion,
Sus, Te gătesce, cum sel mai bine,
'Naltă la ceriuri vers multison!

Al Teș părinte astădī plinșec
Un semisecol Domnului seū;
Vină, grăbesc, adu-l fiesce
Adu Ți tributul simțului Teū!

Mulși ani totu dar să ne trădescă,
Rugile nōstre unile sđor:
Secolul, Dōmnne, dă să-l plinēscă,
Tot una turma și un păstor!

(Fōia diecus.)

Zaharie Bolu.

Bibliografie.

Economia câmpului și crescerea vitelor, observări și îndrumări practice pentru economi, de Ión Georgescu. Brașov, tip. Alexi 1886. Prețul 25 cr. Cuprinsul acestei broșuri de 36 pag. este următorul: I. Economia câmpului (cultura grădinilor; cunoscerea pământului; prăsirea gunoiului; gunoitul; ogorul; întorsul; sămănatul; seceratul și îmblătitul; cucuruzul (porumbul-păpușoiul); ovăsul; cartofii; cultura fânătelor; cultura pădurilor). II. Crescerea vitelor (calul; boul și vaca; bivoul și bivolița; oia și capra; rimătorii). — Credem, că broșura d-lui Georgescu va fi de folos pentru economii noștri, pentru aceea o recomandăm atențiunii d-lor preoți și învățători... Nu cum-va s'ar pute întrebuița această broșură ca material de cetit pentru băieții din școala de repetițiune? —

Revista pedagogică „Lumina pentru toți,” (apare în București. Calea Moșilor 138; pe an 10 lei). Cuprinsul N-rului 10, anul II, Martie 1887: Insciintare însemnată pentru abonații anului II, direcția. Despre originea ouălor roșii, de M. C. Florentiu. Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți oameni mari, culese de Christ. St. Reverénu. Suvenirii din copilărie (poesie), de P. Drăghicescu. Ate-neul Român, de Mercur. Schițe din istoria pedagogiei. Grecii, de Ión Russu. Cronica teatrală. Gimnastica (după d-l Dr. A. Débay). Doctorul Barbu Constantinescu (după „Convorbiri pedagogice”). Cum învață Gertruda copiii săi? de E. B. Dorul inimii (poesie, culesă de Pr. St. Stoicescu). Omul sfințește locul, de Ión Russu. Educațiunea copiilor noștri, de Pr. Al. Popescu. Două note bune D-lor Sturza-Haret, de Edemba. Pedagogie educativă. Cea mai neapărată trebuință de educațiune, de E. Băltănu. Literatură de spirit. Răspunsurile la unele întrebări. Corespondență.

Diverse.

Pentru vechii aboneții ai foii noastre. Facem cunoscut vechilor aboneții ai foii noastre, că scrierea părintelui *Constantin Dimian* din Brețcu „Stupăritul” va eși în curând în volum separat, adăugându-se și partea din urmă, a cărei publicațiune s'a întrerupt cu încheierea anului I al acestei foi.

Jubileul părintelui Episcop Ión Popasu. Jubileul de 50 ani ai preoției Prea Sânticiei Sale părintelui Episcop al Caransebeșului *Ión Popasu* s'a serbat în modul cel mai solemn atât în Caransebeș, cât și în Brașov. — Din Brașov s'au trimise o deputațiune de opt membri, careia i s'au încredințat un album frumos cu peste 400 subscrieri, în frunte cu adresa, pe care o publicăm în numărul de față. Decursul serbării din Brașov a fost următorul: Duminică în 12 Aprilie s'au ținut serviciu divin în biserica sf. Nicolae din

Prund, la finea căruia parochul *Vasile Sfelea* ținū o vorbire festivă către numerosul public, ce era de față. Cătră sfârșitul serviciului se dete semnalul, că conductul, care aducea bradul, ce avea să se planteze în onórea Prea Sântiei Sale înaintea bisericei, se apropie. Cei trei preoți pontificanți împreună cu publicul din biserică eșiră spre întâmpinarea conductului serbătoresc, compus din vre-o sută călărești împreună cu întrégă obștea din parochia „Tocile,” imbrăcată în haine de serbătore. Intreg publicul asistent se urca peste numărul de 3000 bărbați și femeî. Se făcū sfințirea apei și între bubuitul tréscurilor se plantă „bradul lui Popasu.” La plantare parochul *Gheorghe Perșenariū* roști câte-va cuvinte pline de însuflețire, érá după dñsul profesorul *A. Bârseanu* ținū o scurtă vorbire. — Luni în 13 Aprilie la șése ore dimineța musica pompierilor cutreeră mai multe strade ale orașului, érá la nouē ore se ținū tot în biserica sf. Nicolae serviciū divin. la care luară parte elevi delatóte școlele române din Brașov împreună cu corpul didactic. La încheierea serviciului divin d-l dr. *Vasile Glodariū* relevă din nou într'o cuvântare mai desvoltată, meritele vrednicului Episcop — Serbarea se încheiă printr'un voios banchet, la care luară parte peste 100 persóne. Repețite toaste pline de entusiasm se ridicară în sănătatea veteranului iubilar.

Academia română. Academia română a ținut în sesiunea generală din anul acesta 26 ședințe, dintre care cinci au fost destinate lecturilor publice. S'au cetit cu totul 13 lucrări, între cari amintim: Discursul de recepțiune al d-lui *G. Cobălcescu* despre petroleū și răspunsul d-lui *Dr. Brândză*; darea de sēmă a d-lui *Husdēu* despre marele etimologic al său; darea de sēmă a d-lui *Odobescu* despre lucrarea sa asupra tesaurului dela Petrósa; relațiunile d-lui *G. Bariț* despre esposițiunea istorică din Buda-Pesta și despre cercetările archeologice, ce se fac la cetatea antică Aquincum lângă Buda; studiul d-lui *Papudopol-Calimach* despre generalul Kisselef; memoriul Episcopului *Melchisedec* despre metropolitul Filaret; espunerea d-lui *Gr. Ștefănescu* asupra lucrărilor congresului geologic internațional; memoriul d-lui *Bucaloglu* asupra paratonerelor, și comunicările istorice ale părintelui *S. Fl. Marian* asupra bisericei Părhauți din Bucovina. Premiul Asociațiunei ciaoivene pentru înaintarea învăământului public s'a acordat, după cum am împărtășit în numărul trecut, d-lui *C. Cotrescu*; premiul Năsturel-Ilerescu de 4000 lei d-lui *I. I. Roșca* pentru scrierile sale dramatice „Fata dela Cozia” și „Lăpușnenu”; premiul Lazar de 5000 lei d-lui *Dr. Brândză* pentru lucrarea sa „Flora Dobrogei”, érá

premiul Eliade-Rădulescu de 5000 lei d-lui T. Văcărescu pentru scrierea sa „Luptele Românilor în războiul din 1877—1878.” Traducerile din Cicerone trimise la concurs nu au fost corăspunzătoare, erau premiul Alexandru Ión Cuza pentru un studiu asupra epocii dela Aurelian până la fondarea principatelor române s'a urcat la suma de 10,000 lei. Ca membru onorar a fost ales d-l H. Bailon, unul dintre cei mai iluștri botaniști de astăzi; ca membri corespondenți d-nii: A. Lecompte du Nouy, I. Bianu, St. Vêrgolici, T. Burada și A. Naum. Pentru anul viitor s'a ales ca președinte d-l M. Cogaľnicănu, și ca vice-președinți d-nii: Hasdeu, Bariș și general Fălcăianu.

Instrucțiune în industria de casă. D-l *Petru Grama*, învățator în *Sânta-jude* anunță, că și în anul acesta va deschide un curs de industrie casnică, care va dura dela 1 până la 31 August. Instrucțiunea se va preda gratuit. Participantii vor ave a trimite pentru materialul și recuizitele de lipsă câte 5 fl., era cuartirul, întreținerea și spălatul vor costa 15 resp. 20 fl. plătiți anticipativ. — În *Brașov* d-l *Gheorghe Moianu*, învățator la școlile de fete, a încunoscintat pe sinodul bisericeii din parochia sf. Nicolae, că este decis a deschide pentru populațiunea romănescă din Scheii un curs gratuit pentru instruirea în împletiturii din papură, din nuiele și din paie. Sinodul bisericesc i-a votat pentru procurarea materialului necesar un ajutor de 100 fl. — Dorim succes deplin acestor folositoare încercări!

Congresul corpului didactic din România. În primele zile ale săptămănei patimilor s'a ținut în Iași al patrulea congres al corpului didactic din România. Obiectul de discuțiune a fost de astă-dată: *învățământul secundar*. De președinte fu ales d-l profesor universitar N. Călianu. În primul loc congresul votă o telegramă, prin care se exprimă devotamentul corpului didactic față de M. S. Regele. După acăsta urmară lucrările speciale. Se admise, că scopul învățământului secundar este: a da tinerimei o cultură potrivită cu reformele și civilizațiunea societăților celor mai înaintate, cu aplicațiune la împrejurările din România. Apoi ca învățământul secundar să se împartă în două mari ramuri: în clasic și real, dintre care cel din urmă să fie mai cu sémă agricol, industrial și comercial. Se admise principiul, ca să se dea și femeii învățământul secundar. În *a doua ședință* se puseră la ordinea zilei trei chestiuni, și anume: 1) Recrutarea membrilor corpului didactic; 2) Judecarea membrilor corpului didactic, și 3) Aprobarea cărților didactice. După lungi debateri, congresul a admis: 1) Ca pe viitor profesorii și profesorele cursului secundar să se recruteze numai prin concurs; 2) Să se înființeze școli normale (pedagogice) și pentru fete. În *a treia ședință* se luară următoarele rezoluțiuni: 1) Nică un profesor de ori și ce grad, de ambele secse, nu pôte fi depărtat, fără a fi fost mai întâiu judecat. 2) Juriul să fie compus din semenii de gradul imediat superior, eșii la sorți. 3) Să se stabilească anume penalitățile pentru eventualele delictes comise de membrii corpului didactic.